

2006. a Eesti põdraasurkonna loendus, juurdekasv ja vajaliku küttimiskvoodi 5500 is jaotus. Oodatav arvukus 2007. J. Tõnisson, juuli 2006. Lisa 1

PIIR-KOND, maakond	Põdra elupaiku ha	Lubatud arvukus, is kahj. alal / kk-strat maks	Arvukus, tihedus, muutus, lgk % 2006 vrd 2005: Ü-üldloendus; P-proгноos			Juurdekasv (vasikaid, is.)		Kütitav kari, is jahil eel 2006	Erineb maks lub arvust (jmk maks) ± is.	KVOOT 2006 (küiti 2005) ja KKT otsus, K - registr oluline kahjustus			Min talvit kari 2007= küt k-(kv+ +10(20)%)	Muutus eel a suhtes +, -, =
			is	tihedus	muut%	saja vana-looma kohta	95 (*90) % ulatuses säil karjalt			% juurd ekasvust	KVOOT, is (küiti 2005)	KKT otsus		
PÕHJA:	738 184 (735449?)	2230 / 3812	Ü 3780 P =	5,1 =	+ =	44 42	1540 os* 1450 os*	5050 os* 4910 os*	+1250 +1100	115 120	1740 (1506) K 05-1541	06-1690 05-1541	3050 2900	-
Harju	224872	710? / 1142	Ü 1530 P =	6,8 6,8	+=? =	41 40	*600 *570	*1970 *1940	+830 +800	135 140	800 K (654) =	06-m 700 05-683	1020 990	-
Järva	140913 (135295?)	410 / 720	Ü 680 P =	4,8 4,8	+5? =	46 44	300 280	940 930	+230 +210	110 120	320 K (320) =	06-m385 05-318	590 570	-
Lä-Viru	179820 (193607?)	550 / 910	Ü 790 P =	4,4 4,4	-10? =	42 40	310 300	1060 1040	+150 +130	120 125	370 K (376) =	06-370 05-376	650 630	-
Ida-Viru	192579 (181675?)	u560 / 1040	Ü 780 P =	4,1 4,1	+5 =	45 42	330 *300	1080 *1000	+40 -40	75 85	250 (156) =	06-235 05-170	790 710	+ =
LÄÄNE:	862 585? (874185?)	2411 / 4267	Ü 4730 P 4640	5,5 5,4	+ = +	44 42	1980 1840	6480 6200	2210 1940	115 120	2250 K (1873) =	06-2110 05-1935	3960 3680	-
Lääne	164 403 (158978?)	337? / 760?	Ü 980 P =	6,0 6,0	+5 =	45 43	420 400	1350 1330	+590 +570	125 130	520 K (416) =	06-520 05-417	770 750	-
Rapla	175 289	u503 / 948	Ü 840 P =	4,8 4,8	= =	46 44	370 350	1170 1150	+220 +200	110 115	400 (380) =	06-m400 05-380	720 700	-
Pärnu	282879 (294579?)	900 / 1600	Ü 1740 P =	6,2 6,2	= =	43 41	710 680	2360 2330	+760 +730	120 125	850 K (678) =	06-m700 05-710	1420 1380	-
Hiiu	69914 (67460?)	210 / 359?	Ü 280 P =	4,0 4,0	+=? =	46 42	120 110	390 380	+30 +20	75 80	90 (62) =	06-70 05-70	280 270	=
Saare	170 100	400 / 6-700? (opt 502)	(Ü 890?) P 800	5,2 4,7	- =	43 40	360 300	1210 1010	+610 +420	110 130	390 K (337) =	06-370 05-358	(770) 580	-
LÕUNA	u 816 226 (829226?)	2309 / 4227	Ü 3590 P =	4,4 =	= =	44 42	1550 1490	4980 4910	750 670	95 100	1510 K (1233) =	06-1345 05-1341	3250 3170	-
Jõgeva	143 188	380 / 760	Ü 670 P =	4,7 4,7	+ = =	45 44	280 280	920 910	+160 +150	105 110	300 (215) =	06-300 05-230	580 570	-
Tartu	140 868	400 / 702	Ü 650 P =	4,6 4,6	= =	46 44	280 270	900 890	+200 +190	100 105	290 K (255) =	06-238 05-264	570 560	-
Põlva	113 887	340 / 560 580 jmk	Ü 320 P =	2,8 2,8	- =	40 37	120 110	430 420	-150 -160	55 60	70 (101) =	06-84 05-106	340 330	+ +
Viljandi	168 439? (181439?)	505 / 890?	Ü 980 P =	5,8 5,8	+ = =	46 44	430 410	1360 1340	+470 +450	115 120	500 K (365) =	06-m400 05-400	790 770	-
Valga	124 189	u 354 / 665?	Ü 490? P =	3,9 3,9	- =	46 44	210 200	680 670	+10 0	80 85	170 (155) =	06-150 05-200	480 470	= =
Võru	125 655	330 / 630?	Ü 480 P =	3,8 3,8	= =	50 47	230 220	690 680	+60 +40	80 85	180 (142) =	06-173 05-171	490 470	+ = + =
EV 2006	2416995 (2438860?)	6950 / 12000 (sum 12306)	Ü 12100 P 12000	Ü 5,0 P 4,9	=	44 42	5070 4780 os*	16510 16020	+4210 +3710	110 115	5500 K =	06-5145	10260 9750	oodatav ca' 11 tuh
EV 2005	u2433733	6950 / 12000	Ü12142	5,0	+ =	43	4910	16280	3660?	k 100	4890(4612) K		jäi 12100 !	
EV 2004	u 2 434 311	6950 / 12000	Ü11780	4,9	=	42	4665	15757	3295?	88	4110(4075)		11210	=
EV 2003	u 2420805	(jmk 12500)	Ü11730	4,8 ?	+ 10	44	4886	16031	3935	k 95	4550(3438)	varasem	u 11-12 tuh	
EV 2002	u 2450 120	7110/10 300	Ü10 584	4,3	+5...10	44	4484	14476	(4176)	84	3690(2748)	KKT-de	10-11000	= (-=)
EV 2001	u.2413 640	7280/10130	Ü 9872	4,1	+5...10	43	3991	13372	(3235)	78	3105	otsus	9875(9580)	-- (=)
EV 2000	2 377 480	7160/9990	Ü 9128	3,8	+ 5	40	3479	12151	(2165)	80	2800 (2384)	alla	9530(9290)	+
EV 1999	u.2 377 480	u.7160/9990	Ü 8 626	3,6	+ 10	41	3 350	11 545	(1545)	80	2667(2190)	soovituse	9135(8915)	+

Suunamise eesmärk on viia arvukus värske kahjustuste (vt KE tekst ja lisa 6) pidurdamiseks 10-11 tuhandele / tihedus alla 5 is/1000 ha. Põtru enim üle lubatava Harju, Lääne, Pärnu, Viljandi mk-s. **Vajalik küttimistase: EV ca' 5500 is**; maks Harju ja Pärnu mk; enim 115-140% juurdekasvust. Maakondades kvooti täpsustades on soovitat järgida **lisas 5** osutatud kahjustusseisu ja kohapealset lisateavet. Ainult küttimine edasisi metsakahjustusi ära ei hõia, vajalik on KOHALIK jahinduse ja metsanduse hea koostöö metsa kaitsmisel ja ulukihoolde korraldamisel. Kõik 2006. a näitajad tabelis 1 esitatud ümardatult. **RMK: iga jahimajandi kvoot kajastub mk kvoodis, mille kaudu edastati loendusandmed.**

Statistilisi andmeid Eesti põdraasurkonna koosseisust ja küttimisest 2005.a. Koostas J. Tõnisson, juuni 2006 **Lisa 2**

PIIR-KOND, maa-kond	Asurkond 2005.a * suvel / jahiajal					Küttimisandmeid 2005. ja varasemaist aastaist																	
	* kihvelsarvedega pulle, KS%	lehmühe pulli kohta ♀ / ♂	vasikate % karjas juv%	vasikata lehm, % lehmadest	vasikaid saja lehma kohta	kütiti lehmipulli kohta	vasikate % kütitud põtra-dest	kütitud lehmade keskmu- vanus, a	kütitud pullide keskmu- vanus, a	kütiti 2004-2005		Suremusrisk 1995. - 2004. a küttimisel (= kütitud põtrade % nähtud põtra-dest)											
										kokku is 04 - 05	% min soovitu- sest 2005	1995	96	97	98	99	00	01	02	03	04	2005	
												15,6	16,6	14,5	15,2	15,3	17	20	19	20	22	24	
PÕHJA	15,5+	1,2-	31,0-	42,1+	81,3-	0,68=	28,2-	3,6-	3,4=	1216-1506	105+	15,6	16,6	14,5	15,2	15,3	17	20	19	20	22	24	
Harju	17,4+	1,1-	29,1-	44,0-	79,0-	0,61=	29,1+	3,5-	3,6+	483-654	101+	14,7	18,5	11,6	18,0	15,6	14	24	17	20	23	25	
Järva	20,7+	1,3-	33,0-	38,5+	87,6-	0,71-	31,3+	3,1-	3,0-	266-320	133+	14,6	10,8	15,2	12,6	16,0	17	14	32	20	23	24	
Lä-Viru	5,7-	1,6-	30,4-	46,5+	71,4-	1,02+	24,7-	3,9-	3,3-	344-376	102+	18,9	17,7	15,4	16,2	18,5	20	21	18	21	25	27	
I-Viru	13,8	1,0=	34,1+	29,7-	105,4+	0,31-	26,9-	2,9-	3,6+	123-156	92+	16,0	0?	17,6	7,4	12,7	18	13	16	17	10	17	
LÄÄNE	17,7+	1,25-	32,7+	36,6-	87,6+	0,74+	32,6+	3,5-	3,4-	1710-1873	99+	15,2	18,9	14,1	18,2	19,2	20	22	22	23	23	26	
Lääne	?	1,4=	32,9-	38,7=	83,3-	0,77+	27,6-	3,4-	3,7-	347-416	109+	14,4	21,0	8,4	21,4	11,8	10	22	20	26	25	32	
Rapla	10,8+	1,7+	35,6+	36,5-	88,4+	0,64-	31,8+	3,4-	3,4-	295-380	106+	17,1	29,5	28,0	24,1	20,9	21	19	19	20	22	32	
Pärnu	11,3+	1,0-	30,2=	36,5-	87,7+	0,6+	30,1-	3,5-	3,1-	637-678	97=	14,4	18,1	14,9	20,0	19,5	21	22	23	23	23	25	
Hiiu	17,4?	1,2+	37,5?	21,4-	112,2+	1,06+	40,3+	3,4-	3,3-	61-62	89+	30?	?	19,4	23,9	(54?)	39	48	39	32	19	15	
Saare	29,7?	1,3-	32,7=	38,2=	84,9+	1,29+	43,0-	3,9+	3,8=	370-337	86-	17,1	12,7	11,0	10,1	16,4	20	22	22	24	22	21	
LÕUNA	13,9+	1,5+	35,6=	35,9+	92,9=	0,73-	30,8-	3,9+	3,4	1149-1233	94+	16,6	15,5	13,2	16,1	19,7	19	22	22	21	23	23	
Jõgeva	12,5+	1,4-	31,6-	40,8+	80,4-	0,78-	32,1-	3,8+	3,7+	184-215	102+	?	24,6	11,2	18,8	23,3	17	22	21	23	21	26	
Tartu	4,2?	1,4+	34,1=	39,0+	88,5-	0,72-	27,1-	3,9-	3,3-	226-255	102+	13,3	15,1	15,8	18,6	23,5	20	22	27	26	24	27	
Põlva	9,1?	1,1+	25,4-	51,3+	66,4-	0,69+	24,8-	2,5-	2,5-	93-101	112+	31,6	10,2	12,6	12,6	27,0	19	19	22	23	20	19	
Viljandi	19,8+	1,65=	37,2+	34,0-	95,1+	0,75+	31,8-	3,7-	3,6+	327-365	99-	14,7	16,2	16,2	18,6	22,1	22	25	27	21	29	27	
Valga	10,5+	1,5+	36,2+	35,4+	94,2-	0,88+	32,3+	4,4+	3,4+	174-155	78-	16,4	13,2	9,9	15,1	16,1	17	21	17	17	22	18	
Võru	14,9	1,7+	42,4+	24,1=	117,1+	0,54+	35,9+	4,4+	3,4=	145-142	95+	18,3	13,0	10,8	12,9	14,3	15	18	19	19	20	16	
EV 2005	15,9+	1,3-	33,0=	38,1=	87,2+	0,73+	30,7-	3,6-	3,4-	4612+	100+	15,7	17,0	13,8	16,6	18,4	19	22	21	21	23	24	
vrđ 2004	11,0	1,35	32,9	38,3	85,3	0,71	32,4	3,9	3,5	4075	96	Suremusrisk eri aastail eri rühmadel, %											
2003	14,1	1,3	32,5	38,0	85,2	0,68	31,5	3,8	3,3	3848	92-	Aasta		pullidel		lehmadel		vasikatel					
2002	8,2	1,3	32,4	37,8	85,1	0,66	31,5	3,8	3,5	3438	93	2005		39,0		20,8		24,4					
2001	9,0	1,3	33,6	36,8	88,5	0,71	29,5	3,9	3,5	2748	88	2004	36,8		19,6		26,0						
2000	7,2	1,49	33,7	39,4	85,1	0,73	28,4	4,0	3,6	2384	85	2003	35,0		18,4		24,1						
1999	7,8	1,37	32,7	39,9	84,2	0,67	27,3	4,1	3,9	2190	82	2002	32,7		18,4		23,9						
1998	ei uurit	1,39	33,4	37,6	86,2	0,69	24,1	4,4	3,9	1761	87	2001	37,4		19,2		21,7						
1997	6,3	1,61	29,5	47,4	68,0	0,69	22,2	4,9	4,0	1452	102	2000	33,4		16,5		18,1						
1996	7,9	1,60	28,3	48,3	64,3	0,85	17,6	4,4	4,4	1241	97	1999	35,6		17,1		18,7						
1995	7,1	1,42-	27,3	48,5	64,1	0,88	18,3	4,3	3,9	1208	120	1998	32,0		14,8		14,4						
1994	5,2	1,52	27,6	49,4	63,3	0,82	20,2	4,6	3,8	1968	98	1997	25,5		12,6		11,6						
1993	7,6	1,34	25,7	52,7	59,6	1,03	23,3	4,5	4,1	4267	86	1996	30,8		17,2		11,3						
1992	11,9	1,42	28,6	48,7	68,0	0,95	24,4	5,1	4,7	6564	82	1995	26,4		16,6		11,6						
1991	11,5	1,37	28,4	49,3	69,0	0,87	25,0	4,8	4,6	6400	86	1994	40,8		25,8		20,1						

Näitaja	2000	2001	2002	2003	2004	2005	* 2006 eeldatav
Küttimiskoormus, is/1000 ha	1,0	1,2	1,4	1,7	1,7; 30-35% loendusest	1,9; 35-40% loendusest	2,3; 45% loendusest
Asustustihedus, is/1000 ha	3,8	4,1	4,3	4,9-5	4,9-5	≥ 5?	≥ 5

* 2006 küttimise intensiivsuse suurenemine on seotud arvukuse vähendamise vajadusega

Olulisi toidukomponente 2005. a kütitud põtrade maosisuproovides

Kuuse esinemist toidus täheldati 11 maakonnas ja männi esinemist kõigis maakondades.

Kuusk 2005: tabelis sisalduse kõrval ka esinemissagedus 2004. ja 2005. a

- **sisaldus suurenes**, peam võrsed, kuid ka koor; paiguti parema toidu vähesus; **suurim** Ku sisaldus – **10% võrseid** - Harju Kaberneeme jpk 10.10; Saare Mõntu jpk 17.10, mõlemad pullvasikad; **leiuta** 5 maakonda: Hiiu, Järva, Lääne, Põlva ja Rapla (2004 – 3, 2003 -7, 2002 - 4);

- **esinemissagedus suurenes**, keskm 3,5%; suurim Võru, Jõgeva ja Pärnu maakonnas.

Mänd 2005: **sisaldus vähenes**, suurim Põlva, Harju, Saare ja Valga mk. Puittaimede uuenemiseks soodne aasta tn kahandas männi osa põdra toidus, samas ohustab männikute uuenemist kultuuride vähesus ja hõredus.

M. Mardiste ja J.Tõnisson, juuni 2006

PIIRKOND maakond	Proove* 2004- -2005	Sisaldus, % proovide mahust 2005, kuusk vrd 2004-2005						Ku es-sagedus e +”pr % / arv 2004 ja 2005
		Pajud	Haab	Mänd	Kada- kas	Kuusk 2004-2005	Kanar- bik	
<u>PÕHJA</u>	<u>438-396</u>	<u>67,4-65,1</u>	<u>1,8-3,0</u>	<u>8,7-9,6</u>	<u>0,5-0,2</u>	<u>0,03-0,05</u>	<u>2,0-1,4</u>	<u>2,1/9 4,0/16</u>
Harju	187-189	60,8-	0,9+	11,2+	0,3-	J – 0,08	1,4=	3,7/7 4,8/9
Järva	29-18	58,8-	6,2=	8,9+	j-	0,2 - 0	0,2=	3,4/1 0
L-Viru	141-121	68,3+	1,6-	9,3+	0,2=	J – 0,01	2,2-	0,7/1 4,1/5
Ida-Viru	81-68	73,0+	10,7+	5,7-	j-	0 – 0,03	0,4-	0/0 2,9/2
LahemaaRP	(44-75)	57,3+	1,2+	35,9+	0,02=-	0 – 0	6,0-	0/0
<u>LÄÄNE</u>	<u>235-219</u>	<u>55,1-59,9</u>	<u>3,0-5,1</u>	<u>13,2-8,2</u>	<u>2,7-4,0</u>	<u>0,03-0,05</u>	<u>1,1-1,4</u>	<u>3,0/7 2,3/5</u>
Lääne	30-29	75,6+	4,1=	7,8-	0,1-	J - 0	1,4+	3,3/1 0
Rapla	29-19	75,2+	0,0-	5,8-	1,5+	0,1 - 0	0,1=	6,9/2 0
Pärnu	57-72	60,5-	9,8+	7,8-	1,2+	J – 0,01	0,8-	3,5/2 5,6/4
Hiiu	44-40	59,8+	5,8+	7,8-	0,8+	0 - 0	4,7+	0/0 0
Saare	75-59	46,6+	0,9+	10,0-	12,4+	J – 0,17	J-	2,7/2 1,7/1
<u>LÕUNA</u>	<u>307-322</u>	<u>74,0-73,3</u>	<u>5,0-6,6</u>	<u>6,0-4,6</u>	<u>0,01-0,1</u>	<u>0,04-0,03</u>	<u>0,3-0,6</u>	<u>2,0/6 3,7/12</u>
Jõgeva	86-109	75,7-	7,5-	2,3-	0,3+	0,1 - 0,08	0,7+	3,5/1 6,4/7
Tartu	102-94	73,2-	4,7+	3,2-	J=	J - J	0,1=	1,0/1 2,1/2
Põlva	28-26	63,1-	10,6+	14,8+	0,1=	J - 0	1,4+	7,1/2 0
Viljandi	47-57	75,3-	6,9+	3,0=	0,1+	J - J	0,9=	2,1/1 1,8/1
Valga	25-24	70,4+	5,1-	10,0-	0=	0,2 - J	0,1-	4,0/1 4,2/1
Võru	19-12	70,8+	5,8=	9,2-	0,2+	0 – 0,01	0,1=	0/0 8,3/1
EV 2005	937*	66,7=	4,7+	7,5-	1,1+	0,04+	1,1-	3,5/33 pr
Vrd: 2004	980*	66,5+	3,1 -	8,9-	0,9+	0,03-	1,2-	2,4 / 22 pr
Vrd: 2003	915* -	59,1+	4,3-	11,2 +	0,8 +	0,05-	3,3 +	2,6 / 23 pr
Vrd: 2002	1246 +	57,3-	5,9-	10,4+	0,7+	0,08+	2,1 -	2,2 / 29 pr
Vrd: 2001	1025 +	59,0+	9,0+	7,2+=	0,4-	0,06 -	4,1 -=	2,8- / 29 pr
2000	704 +	56,9=	6,8+=	6,4=	0,7+	0,12+	5,9+	4,0+ / 27 pr
1999	482 +	58,3 +	6,0 -	7,9+=	0,2 -	J -	3,7 -	1,7 - / 8 pr
1998	358 +	51,8 -	7,4 +	7,1 -	2,2 +	0,11 +	5,0 -	4,5+ / 16 pr
1997	265 +	52,9 -	3,2 -	10,2 +	0,5+=	0,08+=	6,1+=	3,0 - / 8 pr
1996	183 -	56,4 +	9,7 +	3,3 -	0,2 -	0,06 -	5,2 -	4,4 -
1995	344 +	52,3 =	4,3 -	8,4 -	2,0 +	0,10 +	8,3 -	7,8 +
1994	171 -	52,0 =	10,5 +	11,1 +	0,04 -	0,07 -	9,0 -	7,0 -
1993	253 -	52,9 +	1,6 -	10,6 -	1,6 +	0,12 -	11,1 +	10,0 -
1992	262 -	50,8 +	3,8 -	13,4 +	1,1 +	0,3 -	4,1 -	11,1 -
1991	355 +	45,3 +	4,3 +	11,6 -	0,8 -	1,7 +	7,8 -	17,8 +
1990	274	43,7	2,3	15,6	3,1	1,4	10,5	14,9

Muutused: +, -, = keskm. sisaldus / es.-sagedus vastavalt suurem, väiksem või samal tasemel kui eelnenud aastal;

J - toidukomponenti leiti jälgedena. * - uurimiskõlbulikke proove 5-10% vähem kui kogutud proove

Pabulaloendus (PL) 2006 ja võrdlusandmed

Lisa 4. lk 1 (2)

Üldloenduse andmeil (lisa 1) jäi põdra arvukus 2006. a suurenenud küttimisele vaatamata olulise muutusetä. 2006. a kevadised **PL-d** osutasid enamasti SUUREMALE TIHEDUSELE kui üldloendus. Ehkki PL üldmaht jäi **alla 3 % normist** (Padaiga,1970), olid võimalikud täpsustused loendusosaladel, nt LOOBU. Ehkki raied aitasid põtru hajutada, oli tihedus metsauuendusele ohtlikult kõrge, samas väga ebahütlane. Metsakahjustust ilmnes rohkem. Tegelik arvukus paiguti tn ületas üldloenduses kajastuvat. Samas tuleb arvestada, et ÜLD=hetskeseis, PL= keskm talvine koormus nn ühikpõtrades, arvestamata, et osa põtru kütiiti, hukkus või liikus mujale. VUK – värsk (2006. a talvine) ulukikahjustus, mille tekitas põder.

Kõigi PL kokkuvõttes TIHEDUS 2006 tn EI SUURENENUD – vrd veerg is/1000 ha ridadel (1) ja (2).

Koostas: J. Tõnisson, juuli 2006

Loendusala, loendaja	Pab-hunnikuid	Km	is/1000 ha	% normist	Tase **
LOOBU mk 2006, kahjustuspiirk. <u>Harju:</u> 1) LRP lääneosa <u>L-Viru:</u> 2) LRP Käsmu 3) LRP Sagadi + tud 4) Viitna, Halj, Ranna 5) stud Loobu-LRP piiril 6) <u>Ohepalu</u> Kokku	1) 487 2) 231 3) 260 4) 334 5) 161 6) <u>105</u> 1578	1) 54,8 2) 23,3 3) 55,7 4) 51,5 5) 12,6 6) <u>5,0</u> 202,9	1) 7,9 2) 8,8 3) 4,2 4) 5,8 5) 11,4 6) <u>18,8</u> 6,9	1)1/3? 2)2/5 3)3/5 4)1/3? 5)seire 6)seire seire	1-2, arvestatud küttimis- mahu täpsusta- misel
RMK jahialad, väljaspool eri prtkt 1) 2)Rakvere-Tudu jm, pisteline 3)Väätsa, pisteline 4) Varbla 5 <u>Suure-Jaani, pisteline</u> Kokku	1) 214 2) 29 3) 1077 4) <u>108</u> 1428	1) 20,9 2) 10,5 3) 80,4 4) <u>20,4</u> 132,2	1) 9,1 2) 2,5 3) 12,0 4) <u>4,7</u> 9,6	1)seire 2)seire 3)arvestatav 4)seire	2-4, arvestatav seirena
Seire 2006 T. Randveer, H. Luuk jt 1)Hiiu Laasi 2) Saare Viidumäe 3)Tartu Järvselja 4)Tartu Laeva 5)L-Viru Triigi 6) Ha/Rap Vardi-Mahtra 7) Põlva Ilumetsa 8)Lä/Harju Vihterpalu põlendik 9) Jõ/Ta Alam-Pedja LKA H. Luuk Kokku	1) 121 2) 135 3) 334 4) 227 5) 241 6) 244 7) 11 8) 396 9) <u>928</u> 2637	1) 22,67 2) 9,68 3) 39,59 4) 28,49 5) 21,1 6) 14,16 7) 9,35 8) 14,3 9) <u>48,0</u> 207,34	1) 4,8 2) 12,5 3) 7,5 4) <u>7,1</u> 5) 10,2 6) 15,4 7) 1,0 8) <u>24,7</u> 9) <u>17,3</u> 11,4	Seire keskm, is/1000 ha: 2006 - <u>11,4</u> (sh A-P lka) 2005 - 10,2! 2004 - 5,6 2003 - 9,1	3-4 maht napp, tegelik tihedus tn paiguti suurem kui üld- loenduse andmeil
(1). EV 2006, võrreldav 2005ga***	5643+	542,44+	9,3 –	X	4. vähem kui 2005?
(2). EV 2005, võrreldav 2006ga***	4645	379,57	10,9		
(3). RMK prtkt 2006/ vrd 2005: (Ku 6) / 78 prtkt <u>Mäl 78 / 76 prtkt</u> Kokku 84 / 154 prtkt	(Ku 112) / 1021 <u>Mäl 2515 / 2264</u> 2627 / 3285	(Ku 7,22)/91,76 <u>Mäl 89,38/81,67</u> 96,6 / 173,43	(Ku 13,8) / 9,9 <u>Mäl 25,1 / 24,8</u> (24,2) / 16,9	X X X	** 4, Mäl - tih erines vähe, Ku ei sobi vrd-ks
RMK2006 VUK register: 151 er	Ku-, Mäl 618	Mäl 47,91	(11,5)	X	
EV 2006 kokku	8888	686,95	12,7	X	4 püsiv?
EV 2005 kokku	7632	538,530	12,7	X	4 tih tn suurenes
(2) võrreldav 200...-ga ***	(4645)	(379,570)	(10,9)	X	
EV 2004 kokku (võrreldav 2003-ga ***)	7011 (4383)	700,72 (510,2)	8,9 (7,7)	X X	4 tih tn suurenes
EV 2003 kokku (võrreldav 2002-ga ***)	6130 (4370)	615,160 (407,7)	8,9 (9,6!)	X X	4 tih tn suurenes
EV 2002 kokku (võrreldav 2001-ga***)	8686 (5867)	913,7 (710,9)	8,5-sh prtkt (7,4)	X X	4 tih tn suurenes
EV 2001 kokku * (võrreldav 2000.-ga***)	5595	665,5 (487 km)	7,5 (6,8)	X X	4 tih tn suurenes
EV 2000 võrreldav 2001. a-ga		623,6 km***	6,5***	X	4 tõus
EV 2000 *		946 km	6,5	X	4 tõus
EV 1999		1598,3 km	4,0	X	4
EV 1998		2355,2 km	4,7	X	4
EV 1997		1161 km	5,1	X	4

*- sealhulgas Ku ja Mäl I RMK valikalad; **- PL tulemus: 1 usaldatav, 2 paiguti arvestatav, 3 -4 võrreldav tulemusega samas lõigus eelm a; ***- Eesti kokkuvõte, arvestamata PL Ku-Mäl prtkt juures. X – eesmärk polnud abs arvukuse selgitamine.

[lisa 4 jätkub; lk 2 - koormus is/1000 ha RMK proovitikkide (3) juures]

Türi 1prtk Mäl lgk 1,1 km -10 ph; Keila 1prtk Ku lgk 1,15 km -5 ph; 1prtk Mäl lgk 1,1 km- 89 ph! **LISA 4. lk 2(2)**
PÕTRADE KOORMUS 2005/2006 RMK metskondades jälgitavate kuusikute (Ku) ja männinoorendike (Mä I) juures. Lisateave maakondade KKT jahindusspetsialistidele.
 Eelmiste aastatega võrreldav on ainult Mä I pabulaloendus, sest metskondadel **polnud** 2006. a kohustust vananenud Ku prtk üle vaadata.

* vähe andmeid, keskmine pole varasemaga võrreldav; Kokkuvõte 3.07.2006 M. Mardiste ja J. Tõnisson

I. Maakond, põdrapiirkond, RMK regioon	Loenduskohti			Loenduskilomeetreid, (ümard)			Põtrade pabula- hunnikuid, tk			Põtrade koormus, is/1000ha						
	Ku *	Mä I	kokku	Ku*	MäI	kokku	Ku*	Mä I	kokku	Ku*	Mä I	keskm*				
Hiiu		2-	2		2,23-	2,23		121-	121		48,4-	48,4*				
Saare		5-	5		5,25-	5,25		452-	452		76,8+	76,8*				
Lääne		2=	2		2,14=	2,14		43-	43		17,9-	17,9*				
Rapla	1	4+	5	1,12	4,38+	5,50	8	58+	66	6,4	11,8+	11,8*				
Pärnu	2	14+	16	2,70	15,01+	17,70	0	467+	467	0,0	27,8+	23,6*				
LÄÄNE piirk	3	27+	30	3,82	29,01+	32,83	8	1141+	1149	1,9	35,1+	31,3*				
Harju	1	6+	7	1,15	7,01+	8,16	5-	286+	291	3,9	36,4-	31,8*				
L-Viru		7=	7		7,38+	7,38		220-	220		26,6-	26,6*				
I-Viru		9+	9		10,09+	10,09		172-	172		15,2+	15,2*				
Järva		5-	5		5,48-	5,48		255-	255		41,6+	41,6*				
PÕHJA piirk	1	27+	28	1,15	29,96+	31,11	5-	933+	938	3,9	27,8-	26,9*				
Jõgeva	1	3+	4	1,12	3,20+	4,32	90	4+	94	71,6	1,1+	19,4*				
Tartu		3=	3		3,17=	3,17		26+	26		7,3+	7,3*				
Põlva		5+	5		5,48+	5,48		77-	77		12,5-	12,5*				
Viljandi	1	6+	7	1,13	6,29+	7,42	9	118+	127	7,1	16,8+	15,3*				
Valga		6-	6		6,52-	6,52		118+	118		16,2+	16,2*				
Võru		5+	5		5,75+	5,75		98-	98		15,2-	15,2*				
LÕUNA piirk	2	28+	30	2,25	30,41+	32,66	99	441+	540	39,2	13,0=	14,8				
II. RMK regioonid 2006 (metsk ja jahilad): algandmed ja põtrade koormus, is / 1000 ha →																
Saarte		7+	7		7,49-	7,49		573+	573		68,4+	68,4*				
Loode	2	9+	11	2,27	9,82+	12,09	13	255-	268	5,1	23,2-	19,8*				
Kirde		24+	24		26,66+	26,66		779-	779		26,1-	26,1*				
Edela	3	20+	23	3,83	21,29-	25,12	9	585+	594	2,1	24,5+	21,1*				
Kagu	1	22+	23	1,12	24,12+	25,24	90	323+	413	71,6	12,0-	14,6*				
III. EV / RMK 2000 – 2006: (märgatav suurenemine +) algandmed ja põtrade koormus is / 1000 ha: Ku ↓ Mä I ↓ keskm ↓																
2006 EV / RMK	6*	82+	88	7,22	89,38+	96,6	112	2515+	2627	13,8*	25,1+	24,2*				
2005 EV / RMK	78	76	154	91,76	81,67	173,43	1021	2264	3285	9,9+	24,8+	16,9+				
2004 EV / RMK	91	84	175	102,32	88,17	190,50	778	1850	2628	6,8+	18,7+	12,3+				
2003 EV / RMK	100	84	184	116,3	91,2	207,46	604	1760	2364	4,6	17,2-	10,2-				
2002 EV / RMK	96	87	183	110,1	92,68	202,78	596	2223	2819	4,8	21,4+	12,4+				
2001 EV / RMK	90	70	160	105,33	73,22	178,55	383	1138	1521	3,2	13,9	7,6				
2000 EV / RMK	96	83	179	112,43	88,72	201,15	443	1459	1902	3,5	14,7	8,4				
IV. RMK regioonid 1999 – 2006: koormuse muutus: (+) - märgatav suurenemine; *-pole võrreldav																
Aasta	RMK Saarte		...Loode		...Kirde		...Edela		(Lõuna)		(...Ida)		...Kagu		RMK kokku	
	Ku	Mä I	Ku	Mä I	Ku +	Mä I +	Ku =	Mä I +	Ku	Mä I	Ku	Mä I	Ku +	Mä I +	Ku +	Mä I +
2006	?	68,9+	6,4*	17,0	?	26,9	2,1*	24,5+	x	x	x	x	71,6*	12,0	15,7*	25,1 +
2005	13,5	38,0	14,1	30,0	15,1	31,6	6,8	20,0	x	x	x	x	6,3	13,7	9,9 +	24,8 +
2004	7,4	26,9	6,3	23,7	5,2	22,7	4,7	16,1	x	x	x	x	9,8	12,2	6,8 +	18,7 +
2003	?	?	3,3	25,4	4,5	17,9	4,3	14,3	x	x	x	x	6,2	10,8	4,6=	17,2 -
2002	?	36,7?	5,4	24,1	3,3	17,7	5,3	13,2	X	X	X	X	4,5	11,5	4,8	21,4
2001	?	?	5,2	16,5	2,3	14,1	2,8	11,3	X	X	X	X	3,9	8,3	3,2	13,9
2000	?	33,4	2,1	18,9	3,2	14,2	3,2	19,2	X	X	X	X	4,7	7,2	3,5	14,7
1999	0,4?	X	5,6	X	4,4	X	4,5	X	2,1	X	2,8	X	5,7	X	3,9	X

Lisa 5 lk 1(2)

RMK metskonnad 2006. Põdra arvukus, mõju metsale, kütmissisoo. Kokkuvõtted

abiks põtrade küttemise korraldamisel maakondades; KKT jahindusspetsialistil on soovitatav VUK osa täiendada

P↑ - arvukus suurenes, P↑↑ ...mitmel aastal. Ku – kuusikud, Mä I – männinoorendikud; numbriga värskest vig puude % prtk-l, R - kooritud Ku rühmiti; s - kahj sagenemine. *, tühi lahter: pole andmeid v ohte ei täheldatud. LP LU VUK: prl% - proovilappide %, kus 2006.a värskest vig LU rühmiti ja üle pinna (R+M%); VUK kohti - MMK-le edastatud registreeritud. REGIOONID: igas lõigus 2006.a vrd (sulgudes varasem seis). Kokkuvõte J. Tõnisson, M. Mardiste 04. 07.2006

RMK regioon, maakond	Metsakond	Põdra arv suurenes	Ku prtk, värske kahj%, R, s	Mä I prtk, värske kahj%, sagen	LPLUVUK R+M %/prl	VUK kohti, probl	Arvukust vähendada
SAARTE Ku prtk - kuuski 2006 ei vaadatud; Värske kahjustusega Mä prtk 100% (5 a sama) ja mände 31% (44; 64; 35; 39; 29; 34). LP LU VUK [R+M] prl 65% - 3 mk 37 prl põhjal (05-39%; 04-16%; 03-20%). VUK kohti 2006 teatati 7 - 1 mk (3 - 1 mk; 4 - 1 mk).							
Saarte	Sa	Kihelkonna		R s	25; 15; 26; 23; 35 s	100	probl väh
	Sa	Kuessaare					?
	Hi	Kärdla	P↑↑		50 s	20	? väh
	Hi	Putkaste			51 s	70,6	7 väh
LOODE Ku prtk - 2006 inventeeriti 1 prtk. Värske kahjustusega Mä prtk 100% (100; 89; 83; 80; 78), mände 37% (38; 17; 16; 25; 9). LP LU VUK (R+M) prl 77% - 3 mk 30 prl andmeil (37%; 22%; 20%); VUK kohti teatati 32 - 3 mk (59 - 5 mk; 13 - 3 mk).							
Loode	Ha	Anija					
	Ha	Keila		1 R s	47 s		väh
	LäHaRa	Kullamaa			63		
	Ra	Käru		(+) R	5, 20 s		probl väh
	Ra	Märjamaa	P↑↑		19; 24 s		probl väh
	Ha	Paunküla			24	60	5 väh
	Ha	Piirsalu		R s	47	80	8 väh
	Ra	Vahastu					
	Ra	Vardi	P↑	R s	82 s	90	19; probl väh
	Ha	Viimsi					
KIRDE Ku prtk - kuuski 2006 ei vaadatud. Värske kahjustusega Mä prtk 100% (86; 67; 84; 81; 74; 59), mände 26% (36; 20; 12; 26; 17; 12). LP LU VUK [R+M] prl 45% - 13 mk 195 prl andm (42%; 39%; 46%), VUK kohti teatati 163 - 7 mk (u 200 - 7 mk; 91 - 5 mk), enim Loobu							
Kirde	Ha	Aegviidu			24	100	13 väh
	I-Vi	Ahtme	P↑↑		6 s	0	väh
	I-Vi	Alutaguse					
	I-Vi	Avinurme	P↑↑		11	42,1	
	I-Vi	Iisaku			2; 2		
	I-Vi	Kohtla			25	66,7	
	LVi/Ha	Loobu			20; 30; 34; 53	37,9	44+57 väh
	I-Vi	Narva			18	0	
	I-Vi	Oandu	P↑	R s		70	6 probl väh
	L-vi	Paasvere	P↑		4	0	2 väh
	Ha Jä	Rava	P↑↑		47 s	0	väh
	I-Vi	Sonda	P↑↑	s	27; 28; 51; 10 s	80	17 väh
		Põlula Anguse				50	
	L-Vi	Triigi				60	
		Porkuni				20	
	L-Vi	Tudu			12	10	3 väh
	Jä	Türi			46	100	väh
	Jä	Väätsa	P↑↑	R s	15; 55; 68 s	100	9+12 väh
EDELA Ku prtk -2006 vt 1. Värske kahjustusega Mä prtk 90% (100; 96; 100; 100; 81; 89), mände 25% (25; 14; 16; 36; 23; 14). LP LU VUK [R+M] prl 28% - 14 mk 190 prl andm (38%; 45%; 49%), VUK kohti teatati 180 - 11 mk (126 - 3 mk; 108 - 5 mk), enim Kabala							
Edela	Vi	Aimla	P↑		s	40	20 probl väh
	Pä	Audru			17 s	30	19 väh
	ViPä	Jäärja			15	40	1 väh
	ViJä	Kabala			6	5	33+37 väh
	Pä	Kilingi		R	40; 73 s	80	probl väh
	ViPä	Kõpu	P↑	R s	23; 40; 50; 17 s	35	probl väh
	Pä	Laiksaare	P↑↑	s	27 s	0	12 väh
	Pä	Lodja	P↑	R	36 s	20	18 väh
	Pä	Orajõe			13	0	
	VaVi	Paanikse	P↑↑				4+4 probl väh
	Pä	Surju			0	10	1
	Pä	Taali			0 s	60	16
	Pä	Varbla	P↑		27; 28; 38 s	20	11 väh
	Pä	Vändra			4	55,6	väh
	Vi	Õisu			10 s	20	4 probl väh

RMK regiooni, maakond	Metskond	Põdra arv suurenes	Ku prtk värske kahj%, R,M,s	Mä I prtk värske kahj%, s	LPLUVUK R+M %/prl	VUK koh-ti, probl	Arvukust vähendada
KAGU: Ku prtk - kuuski 2006 ei vaadatud. Värske kahjustusega Mä prtk 94 % (76; 58; 61; 69; 74; 54), mände 14 % (16; 14; 6; 14; 7; 8). LP LU VUK [R+M] prl 73% - 16 mk 540 prl (48%; 49%; 27%); VUK kohti teatati 72 - 7 mk (40 - 6 mk; 34 - 3 mk), enim Alatskivi.							
Kagu	Va	Aakre		35; 18	11,1	20	väh
	Ta	Alatskivi		22	s	100	22
	Võ	Antsla		10	s	märkimata	5
	Ta	Elva					
	Võ	Erastvere		22; 23	35		väh
	Jõ	Halliku	P↑	3	s	0	väh
	Põ	Ilumetsa		44	s	20	väh
	Põ	Kiidjärve					
	Ta	Laeva					
	Jõ	Laiuse		7		78,4	
	Võ	Misso		31		70	
	Põ	Orava		3		10	
	Jõ	Pikknurme			R s		10 probl
	Jõ	Põltsamaa				30	väh
	Põ	Räpina		5	s	20	2
	Võ	Roosa	P↑	14; 18	s	30	4
	VaVõ	Taheva					
	Ta	Tartu		0		0	
	Va	Valga	P↑	20; 1; 2; 28	s	7,7	9
	Ta	Vara		14		30	
	Võ	Võru		0		0	
	Ta	EMÜJärvselja					

RMK kokku seisul 3. juuli 2006, ca' 57 metsk andmed, (sulgudes seis 2005, 2004 jne):

Kuusikud: prtk vananemise tõttu **2006 inventeerimiskohustust polnud** (2005 invent 91 prtk/ ü 8,5 tuh kuuse; 2004-109/ü10 tuh; 2003-116/11181; 2002. a 109/10488; 2001-101/9967; 2000-103/10245; 1999-114/11433).

Männi I v-kl: 2006 inventeeriti 76 obj/7345 mändi (2005 inventeeriti 76 obj/7171; 2004-89/8500; 2003-96/9171; 2002-92/8844; 2001-81/7733; 2000-86/8180), **värskelt vigastatud 94,7% objektidest** (89,4; 79; 84,4; 85,9; 75,3; 70,1%) ja **24,0% mändidest** (29,5; 20,2; 17,0; 24,2; 17,0; 12,2%). **Press noortele mändidele tugevnes 41%-metskondadest ja oli liiga tugev 58 %-s metskondadest, ning oli paiguti talumatu, nt Loobu, Väätsa jt.**

Põtrade koormus: 2006 Mä obj keskm 25,1 is/1000 ha, suht kõrge (24,8; 18,7; 17,2; 21,4), täpsemalt lisa 4 lk 2

LP LU VUK - lehtpuude loodusliku uuenduse värske ulukikahjustus: uuriti **49 mk-s 992** proovilappi (985; 901; 674); neist **57%** (43,4; 36,6; 38,4), eri regioonides **28-77%** olulise (R+M) tasemel värske kahjustusega. Suurimat toitumiskoormust kandsid lehtpuudest **Hb, Pa ja Ks** – neid esineski sagedamini: Ks 47%-l, Hb 46%-l, Pa 25%-l proovilappidest, sh VUK-ga oli 84% Hb ja 80% Pa-proovilappidest. Üle 60% küündis levinuimatest lehtpuuliikidest Pa, Hb, Pk, Pi, Sa, Ta, Lod, Kp, kaasnenud okaspuudest Mä VUK (74% Mä-uuendusega proovilappidest). Metskitse osa kahjustuses oli põdraga võrreldes 1:4, st vähenenud; uue kahjustajana osutati metssiga (1% prl).

RMK VUK eralduste arv ja pindala 2006: 32 mk 456 er 1059,6 ha (2005: 27 mk 443 er; 2004: 17 mk 250 er); **enim Edela regioon; ≥100 ha Loobu, Väätsa, Kabala; ≥50 ha Alatskivi, Taali, Lodja; kahjustuste levik laienes.**

Põdra arvukuse vähendamise vajadust tõstis 2006. a küsitlusel esile üle 2/3 vastanud RMK metskondadest. Eramets: andmeid on igal KKT jahindusspetsialistil soovitatav koguda ise ja kvoodi täpsustamisel arvestada.

2001. a lageraialade uuenemine (kokkuvõte V. Siimon, MMK juuli 2006; LANGID 2001 /vrd 2000):

VUK erametsas pindalal 1527 ha/1652 ha, s.o **15,1% / 17,4%** maakondade KKT inventeeritud erametsalankidest, sellest **põtrade** poolt või osalusel tekkinud VUK u **1,19 tuh ha / u 1,5 tuh ha**; grupilist ja ülepinnaalset kahjustust kokku – u **931 ha / u 1058 ha**. VUK alade osakaal oli 2001/ vrd 2000. a lankidel suurim **Rapla** (44,6/42%), **Harju** (41,3/35,4%) ja **Lääne** (39,4/ü20%) maakonnas, ü 20% veel Pärnu ja Saare maakonnas; **enim kahjustatud maakondades VUK pigem süvenes**, välja arvatud Järva ja Lääne-Virumaa. **Metskitse** osakaal VUK tekkes oli kõrgeim Raplamaal – ligi 50%, ü 10% ka Harju ja Saare mk-s. Ehkki ulukikahjustuse tõttu EI UUEENENUD vaid **13 ha** uuritud lankidest (Saare 5,3 ha; Lääne 6,7 ha; Rapla 1 ha), oleks 2001. a lankide VUK põdra ja metskitse osa eiramine maakondlikes küttemiskavades vale. Arvestagem sedagi, et 2006. a inventuur EI KAJASTA teiste aastakäikude lankide seisundit, millest VUK maht kindlasti mitmekordistuks!

Metsakaitseline ekspertiiis -MKE: piirkondlike metsapatoogide poolt teostatav MKE sisaldab tihti MITME AASTA kahjustuse hinnangut, millest VUK moodustab vaid osa. See ei välista VUK esiletoomist. MKE EI KAJASTA kogu kahjustust.

2006. a VUK (kohad, ha): MMK-l esialgset 246 MT kohta, neist ligi 200 põdra ja ü 50 metskitse osalusel, vähem hirvekahjustust. Rohkem kirjeid Järva (48), Võrun (41), Lääne-Viru (37) ja Rapla (31) maak-st, **jahipiirkondi osutamata.**

Küttemismaht peab võimaldama kahjustuste alanemise talutavasse piiresse, kuid olukorra kontrollimiseks on vajalikud ka metsakaitse- ja hooldemeetmed. Põdrale on tihti lisandunud kahjustajana METSKITS, kelle loenduse ja küttemise korraldus on täielikult lahendatav maakondade siseselt.

Lisa 6

II: Kokku 5145 is: vähim 2006. a küttimeisimaht, nagu teatatud 13.09.06 Viitnal KKT jahindusspetsialistide seminarõppusel.

2006. a vajalik põtrade küttimeisstruktuur küttimeismahus 5500 is

Põdrapiirkond, maakond, (küt% juurdekasvust)	2006. a soovitatav küttimeisstruktuur : (% kvoodist) ja isendeid							
	I. Kvoot 5500 is				II: Täpsustatud, min 5145 is			
	pulla	lehmi	vasikaid	kokku	pulla	lehmi	vasikaid	kokku
LÄÄNE(115-120%)	37%	31%	32%	100%	37%	30%	33%	100%
isendeid ▶	833	697	720	2250	781	633	696	2110
Lääne (k 130%) is▶	193	161	166	520	192	156	172	520
Rapla (k 115%) is▶	148	124	128	400	148	120	132	min 400
Pärnu (k 125%) is▶	315	263	272	850	278	225	247	750
Hiiu (k 80%) is▶	33	28	29	90	26	21	23	70
Saare (k 130%) is▶	144	121	125	390	137	111	122	370
PÕHJA(115-120%)	37%	31%	32%	100%	37%	30%	33%	100%
isendeid ▶	645	539	556	1740	625	507	558	1690
Harju (k 140%) is▶	296	248	256	800	259	210	231	min 700
L-Viru (k 125%) is▶	137	115	118	370	137	111	122	370
I-Viru (k 85%) is▶	93	77	80	250	87	70	78	235
Järva (k120%) is▶	119	99	102	320	142	116	127	385
LÕUNA (95-100%)	34%	31%	35%	100%	34%	30%	36%	100%
isendeid ▶	513	468	529	1510	458	403	484	1345
Jõgeva (k 110%) is▶	102	93	105	300	102	90	108	300
Tartu (k 105%) is▶	98	90	102	270	81	71	86	238
Põlva (k 60%) is▶	24	21	25	70	29	25	30	84
Viljandi (k120%) is▶	170	155	175	500	136	120	144	min 400
Valga (k 85%) is▶	58	53	59	170	51	45	54	150
Võru (k 85%) is▶	61	56	63	180	59	52	62	173
EESTI 110-115%)	37%	31%	32%	100%%%%	100%
isendeid ▶	1991	1704	1805	5500	1864	1543	1738	5145

Prognoos: arvukus tn 12 tuh is või pisut rohkem, Eesti keskmisena tn lubataval ülempiiril, siinjuures maakonniti ja jahipiirkonniti väga kõikum. Metsakahjustused talvistes koondumiskohtades (lisa 5), tn ka liiklusõnnetused põtradega, sagesid, kontroll-loendustel saadud tihedus püsib endiselt suuremana kui üldloenduse andmeil. 2006. veevaene ja palav suvi ja sügis tn soodustab põtrade paiknemise ebahütlust. MMK soovitab metsakahjustuste ühe olulisema tõkendina põdra arvukuse vähendamist 10-11 tuhandele, juhitudes maakondades kvoodi jaotamisel kahjustuste leviku andmeist.

Küttimeismäär: arvukuse vähendamiseks 10-11 tuhandele tuleks küttimeis 5,5 tuh is, mis ületab prognoositud juurdekasvu (lisa 1). Küttimeise põhiorhk jääb maakondadele, kus põdra arvukus ületab suurimat lubatavat ja metsakahjustused on tõsiseks probleemiks kujunenud või kujunemas (lisa 5).

Maakondades MMK KE06 analüüsidest jõuti min küttimeismahuni 5145 is (KKT, 13-14.09.06 Viitnal).

Küttimeisstruktuur. soovitatav (Soome RKTL, Mauri Pesonen) struktuur aitab kaasa asurkonna senise soolis-vanuselise koosseisu ja sigimisvõime säilitamisele. PVK 2006 suvi osutasid, et vasikate% saagis võib paljudes maakondades olla ka 33-35% tasemel.

Eeldatav tulemus. 5,5 tuh is küttimeist ja jahi välist suuremust arvestades talvitub tn 10-11 tuh is. 5145 is küttimeine võib arvukuse vähendamiseks alla 11000 is, arvestades 2006. a tn head juurdekasvu, osutada ebapiisavaks. See suurendab aktiivsete metsakaitsemeetmete ja VUK-st kiire teatamise olulisust.

Lisameetmed. Arvukuse vähenedes kahjustuste probleem iseenesest ei lahene. Vajalikud on aktiivsed metsamajandus- ja kaitsemeetmed, metsaomanike ja jahihenduste koostöö kahjustuste ennetamisel, värske kahjustuse ajalt avastamine ja registreerimine. Vastav süsteem vajab täiendamist. Küttimeise vastavuse olukorrale tagavad eelkõige adekvaatsed loendus- ja seireandmed. Sama oluline on keskkonnateenistuste poolne olukorra analüüs, vajadusel kvoodi täpsustamine ja põhjendatud jaotamine.

2005. a jahimeeste poolt kogutud ja uurijate poolt analüüsitud põdramaterjal

Materjal on kasutusel uurimistöös, põdraasurkonna suunamises ja koolituses.

Kõigile materjali kogumises osalenud jahtkondade jahimeestele uurijate siiras tänu.

Koostas: J. Tõnisson, juuni 2006

Piirkond, maakond, PVK [#] tagastanud jahtkondade arv	Materjal 2005					
	Vaatusandmed, is		Kütitud põtrade materjal, tk ...			
	suvised: 2005-348 vk 2004-333vk 2003-268vk 2002-339vk 2001-334vk 2000-217vk	jahiaegsed: 369 PVK 323 PVK 308 PVK 316 PVK 289 PVK 242 PVK	Ala- lõualuid	♂ sarvi	*Maosisu -proove	*♀sigimis- elundkondi
PÕHJA 99+	1536-	4335+	1245+	369+	396-	164+
Harju 32	639	1616	520	151	189	74
Järva 25	360	1109	241	52	18	14
Lääne-Viru 29	242	1153	367	120	121	65
Ida-Viru 13	295	457	117	46	68	11
LÄÄNE 115+	1892+	5272-	1527+	379+	219-	111-
Lääne 15	250	897	306	37	29	24
Rapla 26	324	1029	345	105	19	12
Pärnu 37	505	1750	551	172	72	48
Hiiu 9	100	293	63	7	40	
Saare 28	713	1303	262	58	59	27
LÕUNA 155+	1314+	4122+	957+	187+	322+	96-
Jõgeva 27	254	662	198	33	109	21
Tartu 20	98	519	164	16	94	15
Põlva 22	123	397	83	25	26	5
Viljandi 33	389	1038	265	46	57	23
Valga 29	211	716	121	37	24	9
Võru 24	239	790	126	30	12	23
Eesti 2005 369	4742-	13729+	3729+	935+	937-	371+
2004 325+	4962+	12166+	3261+	789+	980+	329+
2003 323+	4043 -	11400 +	3051 +	736 +	915 -	ü 300 -
2002 316+	4644 +	10444 +	2550 +	506+	1330+	325+1?
2001 289+	4528 +	7330 +	1858 +	429 +	1097+	303 +
2000 242+	2621 -	6694 +	1571 +	327 +	704 +	217 +
1999 219 -	3205-279VK	5530 +	1344 +	215 +	494 +	160 +
1998 233+	-	4723	1025	163	358	136 / 104
1997 194	3842		741		265	100 / 80
1996	3181		636		185	... / 80
1995	3005		649		344	124
1994	2797		737		171	64
1993	3472		1121		253	96
1992	-		1527		262	-
1991	-		2172		355	-

- PVK arv eri uurimislõikudes erinev, sest kõiki küsitud andmeid alati ei esitatud

* - uurimiskõlbulikud proovid

Kasutusõigusloa saanud jahiseltsid koguvad kasutuslepingu kohaselt vaatlusandmeid ja biomaterjali. Selleks vajalikud plangid ja kilekotid edastab keskkonnateenistus.

1. Plangid: vaatluskaardid, kütitud põtrade andmelipikud.

1.1.VAATLUSKAARDID: suvine, tagastamisega 25.08.2006; jahiaegne (PVK) tagastamisega jahi lõpus.

1.2.ANDMELIPIK: lisage see igale võetud lõualuule, sarvele, proovile. Kandke lipikule kütamise koht, aeg, isendiandmed, võetud bioproovide ning täheldatud vigastuste-haiguste andmed. Lipiku osadest sobiv lisage täidetult vastavale biomaterjalile (p 3.2 v 3.3), pulli lõualuu koos lipikuga siduge sarvede külge.

2.Vaatlusandmed: eristage põdralehmad vasikate arvu järgi; pullid sarvetunnuste (harude arv, kühvel jm) alusel.

2.1.**Suvised vaatlusandmed:** juuli-augusti andmed edastage keskkonnateenistusele 25. augustiks.

2.2. **Jahiaegsed vaatlusandmed:** korrektelt täidetud PVK on põdraasurkonna seisundi hindamisel asendamatu.

3. Biomaterjalid: alalõualuu, maosisuproov, sigimiselukond, sarved; muu vajalik kokkuleppel.

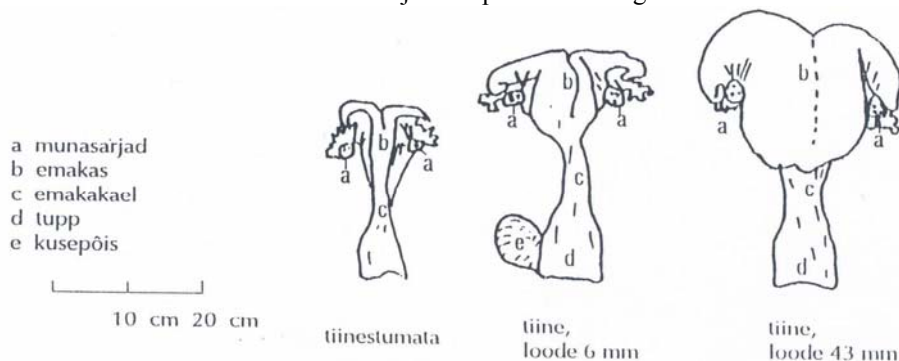
3.1.**Alalõualuu:** kõigilt kütitud põtradel võtke parem pool täispikkuses, kõigi esihammastega; vasak pool saagige läbi esihammaste tagant. Alalõualuu puhastage ja kuivatage, lisage andmelipik. Hoidke materjal ülevaatuseni kuivas jahedas/sügavkülmas. ÄRGE PAKKIGE KUIVATAMATA LÕUALUID KILESSE, kus need roiskuvad!

3.2.**Maosisuproov:** ca' 30%-l kütitud põtradest võtke **VATSAST**, kus toiduosad suurimad, tervesse kilekotti ca' **1 liiter toidumassi**. Eemaldage õhk, sulgege kott, lisage andmelipik, säilitage proove pimedas jahedas kohas või sügavkülmas. Valesti võetud ja roiskunud proovid pole uurimiskõlblikud.

3.3. **Põdralehma sigimiselukond (emakas, munasarjad - vt joonist) viljakuse ja juurdekasvu uurimiseks:** näidiste arv ühe maakonna kohta: nagu maosisuproovidel, **20 -50 näidist**. Proove võib võtta igas vanuses põdralehmadelt, välja arvatud vasikad; **okt II p - nov võetud proovid on märksa informatiivsemad.**

Proovi võtmine: lahkamisel olge ettevaatlik, et sigimiselukond jääks vigastamata. Lahkamisel leiab pärasoole kõrvalt tupe, millest lähtub emakakael; järgnevad kaks emakasarve, kummagi lõpus peened väänlevad munajuhad; nende juures, emakast veidi eemal, tihti rasva sees, on uurimiseks üliolulised **munasarjad**. Materjal võtke ühe tervikuna ja sisselõigeteta, jättes munasarjad emakaga ühendusse. Rasva, pärasooletüki või põie esinemine ei sega. Eemaldage emakas, tehke tupe kohal läbilõike. Andmelipiku täitmine ja lisamine kilekotti pakitud näidisele koos uuritava looma alalõualuuga on tingimata vajalik. Bioproovide säilitamiseks sobib sügavkülmik, lühiajaliselt ka kinnine kast ja nullilähedane temperatuur. Roiskunud proove pole võimalik uurida.

Joonis. Tiinestumata ja tiine põdralehma sigimiselukond

3.4. **Sarved:** pullide seisundi ja sarvede arengu hindamiseks mõõdetakse igas maakonnas võimalikult kõigi kütitud pullide sarved ja määratakse pullide vanus. Jahimehel tuleb tagada sarvede kohtetoimetamine ja mõõtmiskõlblikkus: vähemalt osaline väärastamine, puhastamine või kuivatamine roiskumise vältimiseks, sama isendi andmelipiku ja alalõualuu esitamine koos sarvedega. Üksikasjadest annab teada KKT jahindusspetsialist.

5. 5. Maakondlikud PÕDRAPÄEVAD 2006: elmuõõtmised okt-nov, seisul 25.09: OKT 23. Viljandi; 24. Võru; 26. L-Viru; 27. Ida-Viru; 30. Lääne; 31. Rapla, Käru, Aegviidu; **NOV:** 1. Harju, 2. Lahemaa; 7-8. Pärnu; 9. Saare; 14. Tartu; 15. Valga; 22-24. Sagadi - kõik maakonnad võivad edastada põdramaterjale; **põhimõõtmised:** NOV 30. Pärnu; **DETS:** 1. Pärnu; 2. Saare; 3. Hiiu; 4. Lääne; 5. Rapla; 6. Tartu; 7. Viljandi; 8. Valga; 9. Võru-Põlva; 11. Ida-Viru, Lahemaa; 12. Lääne-Viru, Aegviidu; 13. Harju; 14. Järva; 15. Jõgeva; **vajadusel lisapäevad enne 23. dets.** Samas kogutakse ja inventeeritakse vastavalt vajadusele ka metssea- ja metskitselõualuid ja sokusarvi.